

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliæ Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

37. An si aliquis impotens sit ad recitandum Officium solus teneatur cum socio recitare? Et quid, si antea semper recitabat cum socio? Et an verò, in tali casu teneatur saltem Beneficiarius quærere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

ancæcus, si memotiter sciat Horas, teneatur eas dicere memoriter, quia tenacitas illa memorie est accidentaria, quamvis insipit, tunc sit ut se obligatum censeat, & cum Soto tenuerunt aliqui Magistri docti, & addit quidam recentior Magister, quod quantum ad festitionem fructuum, certum est quod non teneatur si esset beneficiarius cœcus, omittet Horas, licet memoriter sciat. Hæc Sanchez, qui iudicat dictam opinionem Soto esse probabilem, nam quam ipse tenet, vocat multum probabiliorēm & Toletus lib. 2. cap. 14. simpliciter excusat cœcum. Sed tu non omittas contritam tenere, quam etiam nouissimè tener Oliuerius Bonap̄tus de Horis can. lib. 2. c. 38. n. 22.

3. Notandum est tamen hinc obiter contra Sylvestrum verb. Horas, quæst. 4. dicit. 3. Angelum n. 9. Armillam num. 16. Tabienam num. 20. D. Antoninum 3. part. iii. 13. cap. 4. §. 15. Paludanum in 4. dicit. 15. quæst. 5. & alios cœcum qui non potest recitare Officium diuinum, non tener ad recitandum aliquid loco illius, quia cum legitime excusat, ad nihil tenetur; sicuti qui excusat à Missa audienda in die festo, ad nil tenetur.

4. Notandum etiam cœcum qui nihil ex horariis precibus memorie tenet, vel faleme perparum, non obligari ad audiendam partem socij in alternatione; & rursus ad suam cum illo recitandam, quia non videatur præceptum humanum ad illam exactissimam diligentiam obligare. Ita Bonartius loco citato; an vero cœcus teneatur adhibere solum in recitatione Horarum, dicimus infra, & diximus etiam in part. trætl. de Horis Canoniciis, resolut. vlt. non obligati.

RESOL. XXXVI.

An Sacerdos cœcus, qui solus non potest perfolauere Horas Canonicas, possit tamen alternativam cum socij, si illum ad manus habet, teneatur adhibere?

Et an, si Petrus non habet libram, in quo legat Horas, nouit aliqua memoriter, ita tamen est non possit satisfacere, offert se socij, qui omnia scit memoriter, quod si Petrus cum illo recitare velit, possit exacte satisfacere, quare ut, an teneatur cum illo solo recitare Officium?

Et quid, si ante a se semper recitauerit cum socio? Ex p. 7. tr. III. & Misc. 2. Ref. 3.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Ioannes San-
cetus in selectis disp. 15. num. 2. & alij: quos Relata
refert Garfas de benef. part. 3. cap. 1. n. 214. quia re-
citare cum socio est priuilegium; ergo quis non est
adstrictus illo vti. Lessius autem lib. 2. cap. 37. dicit. 9.
num. 54. & Garfas vbi supra n. 215. distinguunt; ge-
nam, si quis solitus est recitare Horas cum socio,
adhibere illum teneatur, secus si solitus non sit. Exci-
pit tamen Garfas, nisi locum quem gratis ante ha-
bitabas, postea nisi cum stipendio sis habiturus. Ratio
est, quia ita nullum onus speciale Clericis impon-
itur. Ergo, &c. Alij autem absolute affirmant in
tali casu obligationem adesse cum socio Horas reci-
tandi, si facili habere potes, siue ante vius fueris il-
lo, siue non. Ita Valeria tom. 3. dispat. 6. quæst. 1.
punct. 10. §. 7. in princ. Reginaldus tom. 2. lib. 18. c. 13;
n. 183. ad finem. Azorius tom. 1. lib. 10. c. 13. q. 3. & 6.
& alij communiter, quia obligatus es adhibere me-
dit ad implendum præceptum, quæ difficilia non
sunt.

2. Sed difficultas est, si quis stare vellet in

ita adhæret Caramuel in Regulam D. Benedicti disp.
117. dub. 1. n. 1445. vbi sic ait: Petrus non habet li-
brum in quo legat horas, nouit aliqua memoriter, ita
tamen ut non possit satisfacere, offert se socij, qui
omnia scit memoriter. Quod si Petrus cum illo reci-
tare velit, poterit exacte satisfacere; petetur an tene-
tur cum illo socio recitare officium.

3. Respondeo negatiu, quia recitare cum so-
cio est fator vnicuique concelius, & nemo tenetur
ut fautoribus inuitus. Ita alter Sanchez in selectis
disp. 41. n. 2.

4. Quid si ante a se semper recitauerit cum illo so-
cio? Nec tunc tenetur cum illo recitare; fauores enim
talis sunt ingenii, vt nunquam cogant, alias effici-
granamina, ergo qui illuc usque illo fauore vius est,
poterit non vti cum voluerit. Ita Caramuel, unde
utramque sententiam puto probabilem esse, vide me
ipsum in p. 1. tr. de Hor. Canon. Ref. vlt.

RESOL. XXXVII.

An si aliquis impotens sit ad recitandum Officium fe-

lius, teneatur cum socio recitare?

Et quid si ante a se semper recitabat cum socio?

Et an vero in tali casu teneatur saltem Beneficiarius
quærere socium cum stipendio? Ex p. 4. n. 4. & Milc.
Ref. 2. 1.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Ioannes San-
cetus in selectis disp. 15. num. 2. & alij: quos Relata
refert Garfas de benef. part. 3. cap. 1. n. 214. quia re-
citare cum socio est priuilegium; ergo quis non est
adstrictus illo vti. Lessius autem lib. 2. cap. 37. dicit. 9.
num. 54. & Garfas vbi supra n. 215. distinguunt; ge-
nam, si quis solitus est recitare Horas cum socio,
adhibere illum teneatur, secus si solitus non sit. Exci-
pit tamen Garfas, nisi locum quem gratis ante ha-
bitabas, postea nisi cum stipendio sis habiturus. Ratio
est, quia ita nullum onus speciale Clericis impon-
itur. Ergo, &c. Alij autem absolute affirmant in
tali casu obligationem adesse cum socio Horas reci-
tandi, si facili habere potes, siue ante vius fueris il-
lo, siue non. Ita Valeria tom. 3. dispat. 6. quæst. 1.
punct. 10. §. 7. in princ. Reginaldus tom. 2. lib. 18. c. 13;
n. 183. ad finem. Azorius tom. 1. lib. 10. c. 13. q. 3. & 6.
& alij communiter, quia obligatus es adhibere me-
dit ad implendum præceptum, quæ difficilia non
sunt.

2. Sed difficultas est, si quis stare vellet in
ita ultima sententia, an illa intelligenda sit, si vius
socij gratis habeatur; an vero in tali casu tene-
tur, faleme beneficiarius quærere illum cum sti-
pendio?

3. Affirmat Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. cap. 28.
num. 12. de beneficio inquit autem de Clerico sim-
plici, & Religioso, quia horum obligatio non est
ex iustitia, sed ex Religione. Sed Caffrus Palau
tom. 2. dispat. 2. punct. 6. num. 14. putat, quilibet
Clericum, seu Religiosum, si habeat unde ablique
difficultate graui posse socium conducere ad secum
recitandum, obligatum esse illum conducere, quia co-pri-
vatus socij in persona impotens aliter recitandi Offi-
cium, est medium simpliciter necessarium ad hunc
præcepti executionem. Ergo si ex communi sen-
tentia obligatur ad hoc medium assimendum, obli-
gari debet ad expendendos aliquos moderatos sum-
pus, si necessarii sunt ad hunc modum affluprio-
nem. Hæc sententia est nimis rigida, & ideo liben-
ter opinioni Suarez adhærebo, inquit ego puto probabi-
liter, quod nec beneficiarius de rigore ad id tenetur,
licet ad hoc facere consulendum sit, & ita hanc
sententiam

Intra in Re-
fol. que hic
est 37. & in
Ref. 2. illius
prima nor.
& Ref. cita-
ta in lin.
pen. huius
textus, hic
est infra Re-
fol. 97. §. 3.
Imo.

Sup. hoc in
Refol. seq. &
supra in Re-
fol. 33. & alij.
Vero, ad
medium, &
infra in Re-
fol. 97. §. 6.
in principio,
& in fine, &
cursor in
alii vers.
eius annor.
& melius in
tom. 7. tr. 1.
Refol. 7. §.
Quoad fe-
cundum, &
seqq., & hic
superius in
tr. 1. Refol.
§. Sed ad
hoc, ad me-
dium, ver.
vs tiego,

2. His tamen non obstantibus negatiu senten-

De Horis Canoniciis, &c. Ref. XXXVIII. 439

Sententiam tener Oliverius Bonartius de *Horis Canoniciis* lib. 38. num. 12. vbi sic ait: Nota tamen non videtur obligari diuites Clericos, quantumvis etiam amplius, & copiosum Sacerdotum obtineant ad sciam p[ro]prio conducendum: tum quia nulla ratione, vel iure hoc probari potest, tum quia, sicut non tenet Sacerdoti solute stipendium, vt festius dicitus Sacrum audiam, ita nec socio, vt mecum legat. Adde non debet imponere maius onus infirmis Clericis, quam sanis. Consilendum nihilominus est beneficio luto frumentibus, vt mercede sibi comparent solum, qui simul cum illis legit, dum infirmantur. Ita Bonartius.

RESOL. XXXVIII.

An quis non potest ratione infirmitatis recitare Horam Canonicam tempore debito, teneatur illam recitare praeponendo, vel postponendo? Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 10.

§. 1. **V**it, v. g. quis potest Vespertas patitur quartanam, vel aliam febrem, & nequit recitare, an teneatur mane recitare Vespertas & Completorium; vel e contrario, patitur quis quartanam mani v[er]o ad metidiem, an teneat vespere recitare omnes Horas si potest. Pro negativa sententia ego alibi adduxi Caramuel in *rebus de paro*, pars. 5. dub. 31. cuius opinio nem impossibilem quidam recentior esse putavit, immo quidam, nam optimam habet rationem, facultas enim, que datur ab Ecclesia anteponendi, vel postponendi Horas, intra diem tamen naturalem ei privilegium fautoris, non vinculum necessitatis, unde praevenire non tenetur, bene tamen possimus & ideo hanc Cani sententiam, quando impedimentum perfundunt Horas tempore debito est a natura, vel violencia, potest esse probabilem Sanchez in *opus. tom. 2. lib. 7. o. 2. dub. 43. num. 7.* licet contraria exsistat probabilitas; & ita opinionem Cani non sollo tanquam Probabilem, sed etiam absolute docet Henrique 2. lib. 4. cap. 4. n. 7. vbi sic ait: Et b[ea]tissimans non tenuit praevenire proprium tempus recitandi Horas: & in gloria illi. Quod asserit hanc sententiam esse communem, quod est negandum: nam his temporibus contraria est communior & probabilior, quam non infundit docet Villalobos in *sum. tr. 24. diff. 16. n. 7.* licet. Se adierit que el que estuvo mal hasta media dia, no queda excusado de rezar el medio dia que estuvo male, como tampoco lo queda el, que no pudo rezar por la matin por otra occasion, pues pueden ellos rezar a tarde que el preciso corre en todo el dia. Ita ille. Sed vi dixi, contraria sententia Cani est probabilis. Nota etiam quod post haec scripta inventa Oliverius Bonartius de *Horis canon.* lib. 2. cap. 3. num. 8. docete etiam opinionem superdictam Cani esse probabilem & pro illa citar Lessium lib. 2. c. 17. dub. 3. n. 43.

RESOL. XXXIX.

An infirmus, qui non potest recitare Horas statutis temporibus, teneatur postea recitare?
Idem est dicendum de habente inexcusabilem occupationem, & de iter agentibus.
Et si quis in morbo, vel in alio petat dispensationem a Prelato, & ipse concedat, licet a meridi conualeat, & a febre liberetur, non tenebitur horas perfoluere, quia pro illa die iam habet a Papa legitimam dispensationem, & alias nec Prelati authoritas, nec gratia Summi Pontificis ei quidquam prodescit. Ita Caramuel disp. 116. n. 1429.

§. 1. **N**egatiuam sententiam probabilem esse te-
d[icit] Caramuel in *Regulam D. Benedicti* sup. hoc in
disp[ositi]o[n]e 115. n. 1422, vbi sic ait: Qui mo[ri]bo aut occu-
patione inevitabili impeditur tempore quo hora ali-
qua soler[em] legi, excusari potest a lectione, illius horae.
Hac sententia probabilis est: nam defenditur a gra-
uibus autho[r]ibus & habet fundamenta probabilia,
h[oc] et contraf[acta] f[ab]rit probabilita[rum]. Supponit primò dari
octo distincta praecpta de octo Horis; secundò cer-
ta tempora destinata esse lectioni Horarum priuatae:
& vtrum docte possit defendi.

2. Petist[ur] quae tempora dicantur destinata lectio-
ni Priuatae. Respondeo insilendo huius opinonis
principiis. Matutinas solere legi ab hora, qua laudabili-
ter lugimus, v[er]o ad horam decimam ante meridi-
anam (nullus enim tenetur vespere legere. Maturi-
nas sequentes diei, licet morbum occupationem v[er]o pre-
uideat) addo solere minores Horas dici ante meridi-
em; Vesperas etiam in Quadragesima ante meridi-
em, exceptis Dominis, si alias a meridi in occasum,
et hinc ad medianam noctem Completorum. Ita com-
muniter legimus, qui putant se debere Horas determi-
natas obseruare.

3. Agrotius ergo qui quartana laborat (& idem
dico de habente inexcusabilem occupationem) nec
tenetur tempus praeuenire, nec tenebitur legere
Horam aliquam eo tempore, quo non confuerit
legi.

4. Hac opinio est tota in praxi: consilenda ag-
rotius, iter agentibus, & hominibus valde impeditis
ob negotia occurrentia horis determinatis: repugnat
expresse meis principiis; ideo tamen non definit esse
probabilem. Ita Caramuel. Et id est secundum hanc sen-
tentiam qui agrotius v[er]o ad meridiem non tene-
tur postea recitare Matutinum & laudes, & hanc sen-
tentiam cum Caramuele fatis probabilem esse puto,
quam ut probabilem me docuisse obseruat nouissi-
mè Trullenbach in *Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 7. dub. 17. n.*

6. licet ipse Sanchez contraria sententiam teneat.
Nota tamen quod ex parte consentit cum Caramue-
le Candidus *tom. 2. disp. 14. art. 28. dub. 14.* vbi sic ait:
Qui praeuidit ut Vespere nequeat recitare Vespertas,
aut Completorum ob febrem aut grauem infirmita-
tem, ob impedimentum non voluntarium, non tene-
tur illas horas mane recitare: quia licet totus dies fi-
gnerit tanquam tempus omnium horarum illius diei,
arque adeo si solidi attendamus ad substantiam pra-
cepti: possemus omnes horas mane recitari, tamen quā-
tum ad conuenientiam, & vt deuotius, & melius
adimplauerit praeceptum, quadam hora signatur ab
Ecclesia mane recitanda, quadam vero vespere; ergo
est illud nimis rigorofum obligare homines ad recitandas
omnes preces horarum mane, quando est futurū impe-
dimentum, quod praeuidetur ex ratione aliquius in-
firmitatis: quod si impedimentum praeuisum esset
omnino voluntarium, etiam si esse legitimum, &
necessarium, tenebat tunc homo praeuenire recitan-
do mane omnes Horas Canonicas: quia tunc impe-
dimentum non recitandi esset omnino volun-
tarium.

5. Notandum est etiam hic obiter quod si in Sup. hoc fu-
morbo aut dubio petat quis dispensationem a Prela-
to, & ipse concedat, licet a meridi conualeat, & a fe-
bre liberetur, non tenebitur horas perfoluere, quia pro
illa die iam habet a Papa legitimam dispensatio-
nem, & alias nec Prelati authoritas, nec gratia
Summi Pontificis ei quidquam prodescit. Ita Cara-
muel disp. 116. n. 1429.

Sup. hoc fi-
gnanter ibi-
dem.

RESOL.